

Handläggare
Susanne Al-Basri
Telefon:**Till**
Järva stadsdelsnämnd

Riktlinjer för ansökan och placering i förskola och pedagogisk omsorg i Stockholms stad

Svar på remiss från Kommunstyrelsen, Dnr KS 2025/482

Förvaltningens förslag till beslut

Järva stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens beslut och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Sammanfattning

Förskolenämnden har tagit fram ett förslag till reviderade riktlinjer för ansökan och placering i förskola och pedagogisk omsorg i Stockholms stad. Förslaget har skickats på remiss av kommunstyrelsen och bygger på förändrade förutsättningar, bland annat ny lagstiftning och behovet av ökad likvärdighet. De nya riktlinjerna ska ersätta tidigare regler från 2019 och tydliggör syfte, omfattning och juridisk status för olika bestämmelser. Förändringar har bland annat gjorts för att anpassa till lagändringar från 1 juli 2023, som rör uppsökande arbete samt förskoleplats med nationella minoritetsspråk.

Förvaltningen ställer sig positiv till att riktlinjerna uppdaterats och bedömer att förslagen bidrar till ökad rättssäkerhet och likvärdighet. Förvaltningen välkomnar tydligheten kring bosättning, urvalskriterier och uppsökande arbete, men lyfter behov av förtydliganden i flera avsnitt, bland annat kring barn i behov av särskilt stöd, barns rätt till plats vid arbetslöshet samt handläggning av ändrad vistelsetid. Förvaltningen föreslår också att svarstiden för erbjudande om plats fastställs till fem arbetsdagar i stället för sju, för att underlätta en effektiv hantering.

Förvaltningen föreslår att Järva stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens beslut och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Bakgrund

Kommunstyrelsen har skickat ut en remiss om reviderade riktlinjer för ansökan och placering i förskola och pedagogisk omsorg i Stockholms stad. De föreslagna riktlinjerna har tagits fram av

förskolenämnden med hänvisning till förändrade förutsättningar, däribland ny lagstiftning och behovet av ökad likvärdighet i bedömningar över hela staden.

Den 1 juli 2023 trädde nya bestämmelser i kraft i skollagen som innebär att kommuner är skyldiga att arbeta uppsökande gentemot vårdnadshavare till barn som inte har en plats i förskolan. Kommunen ska erbjuda och i vissa fall reservera en förskoleplats även utan ansökan. Dessutom ska kommunen, om vårdnadshavare begär det, erbjuda plats i förskola där utbildningen bedrivs helt eller till väsentlig del på finska, meänkieli eller samiska. Dessa förändringar har beaktats i förslaget.

Syftet med riktlinjerna är att säkerställa att Stockholms stad ger en likvärdig service till vårdnadshavare som ansöker om eller har placering för sitt/sina barn i kommunal förskola. Placering i förskola och pedagogisk omsorg regleras i 8 kap. respektive 25 kap. skollagen. Riktlinjerna tydliggör hur staden tillämpar dessa bestämmelser och är bindande för kommunal verksamhet. För fristående förskolor och enskild pedagogisk omsorg är riktlinjerna vägledande, förutom vad gäller urvalskriterier enligt avsnitt 4.2. Alla verksamheter, oavsett driftsform, omfattas av skollagens bestämmelser.

Riktlinjerna, förskoleförvaltningens tjänsteutlåtande samt de nuvarande reglerna för intagning och plats i förskola och pedagogisk omsorg i Stockholms stad (Dnr KS 2018/1451), som bereddes av utbildningsnämnden och beslutades av kommunfullmäktige 2019, bifogas.

Ärendet

Ett förslag till reviderade riktlinjer för intagning och plats i förskola och pedagogisk omsorg i Stockholms stad har tagits fram av förskolenämnden. Riktlinjerna ersätter det tidigare dokumentet "Regler för intagning och plats i förskola och pedagogisk omsorg i Stockholms stad" och har omarbetats i syfte att säkerställa tydlighet, rättssäkerhet och likvärdighet i tillämpningen av reglerna för samtliga barn och verksamheter inom stadens ansvarsområde.

Det reviderade dokumentet har fått en ny struktur, där syfte, omfattning och mandat tydliggörs i ett inledande kapitel. En innehållsförteckning har införts för att underlätta för användaren att navigera i dokumentet. Vidare görs en tydlig uppdelning mellan bindande bestämmelser och vägledande principer, i syfte att klargöra vad som är juridiskt förpliktande för olika huvudmän.

Riktlinjerna omfattar samtliga kommunala förskolor och föreslås gälla även för enskilda huvudmän i de delar som rör urvalskriterier vid placering, vilket staden har rätt att reglera enligt skollagen. I övriga delar föreslås riktlinjerna fungera som ett vägledande dokument för enskilda huvudmän, med ambitionen att uppnå en hög grad av likvärdighet i hela staden.

Flera ändringar och förtydliganden har genomförts i syfte att anpassa riktlinjerna till aktuell lagstiftning. Bland annat har nya bestämmelser från den 1 juli 2023, som rör kommunens skyldighet att arbeta uppsökande gentemot barn utan förskoleplats samt att erbjuda förskola med nationella minoritetsspråk, integrerats i riktlinjerna. Andra förändringar rör begreppsanvändning, såsom byte från "folkbokförda" till "bosatta" barn, samt förändringar i beskrivningar av vistelsetid, särskilt för barn vars vårdnadshavare är arbetslösa eller om barnet har behov av särskilt stöd.

Det reviderade dokumentet innehåller även förslag om att kommunala verksamheter ska erbjuda garantiplatser, samt att uppsökande verksamhet initieras från två års ålder. För detta behöver nya arbetssätt, rutiner, informationsmaterial och digitala stöd utvecklas. Det anges att förändringarna påverkar flera delar av verksamheten och att förberedelser för implementering kräver samverkan mellan olika förvaltningar.

För att ge tillräcklig tid för dessa förberedelser föreslås att riktlinjerna träder i kraft tidigast den 1 juli 2026.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelning förskola.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen ser positivt på att riktlinjerna har uppdaterats vad gäller struktur och innehåll. Det är särskilt värdefullt att syfte, omfattning och mandat nu tydliggörs redan i inledningen, vilket skapar en bättre förståelse för riktlinjernas tillämpning och funktion. Vidare anser förvaltningen att de ändringar och förtydliganden som genomförts för att anpassa riktlinjerna till gällande lagstiftning är nödvändiga och välkomna, då de stärker rättssäkerheten och underlättar efterlevnaden av den nya lagstiftningen.

Synpunkter på specifika avsnitt i riktlinjerna

Punkt 2.1.1 – Utvidgad rätt till förskola

Förvaltningen är generellt positiv till den föreslagna skrivningen i avsnitt 2.1.1, där rätten till plats i förskola utvidgas till att omfatta inte enbart barn som är folkbokförda i Stockholm utan även barn

som i övrigt är bosatta i staden, enligt 29 kap. 2 § skollagen. Förslaget bedöms kunna förenkla handläggningen genom att minska behovet av individuella prövningar och avstegsärenden, vilket i sin tur effektiviserar administrationen och skapar en mer rättssäker och likvärdig hantering.

Samtidigt förväntas förändringen leda till att fler barn omfattas av rätten till plats, vilket kan innebära att fler ansökningar kommer in samt att köerna potentiellt ökar. Detta kan påverka planeringen och tillgången till förskoleplatser på både kort och lång sikt, och ställer därmed krav på att förvaltningen har en stärkt beredskap för ett potentiellt ökat söktryck. Därtill finns utrymme för tolkning kring vad som i praktiken avses med att vara "i övrigt bosatt", vilket kan behöva förtydligas i tillämpningen.

Trots dessa utmaningar anser förvaltningen att det är en välkommen förändring som bidrar till ökad likvärdighet och tydlighet i regelverket.

Punkt 2.2.2 – Barn till arbetslösa vårdnadshavare

Förvaltningen efterfrågar ett förtydligande av hur rätten till 30 timmar per vecka för barn till arbetslösa vårdnadshavare ska hanteras enligt punkt 2.2.2. Det är i nuläget oklart om, hur och i vilken omfattning uppgiften om arbetslöshet ska kontrolleras samt vem som i sådana fall bär ansvaret för detta.

Punkt 2.2.3 – Barn i behov av särskilt stöd

Förvaltningen bedömer att punkt 2.2.3 behöver förtydligas, då det i dagsläget inte framgår vad som gäller för barn under tre års ålder. Den nuvarande skrivningen lämnar ett alltför stort tolkningsutrymme, vilket riskerar att leda till en ojämlig tillämpning av riktlinjerna mellan olika stadsdelsförvaltningar. Ett klagörande bör införas för att säkerställa likvärdighet i bedömningar och beslut.

Punkt 2.3.3 – Utökad uppsökande verksamhet

I fråga om en mer generös tillämpning av 8 kap. 12 a § skollagen, där det i riktlinjerna anges att: "Första kontakt tas inför hösten det år barnet fyller två år samt varje höst och vår fram till dess att barnet fyller sex år", i kontrast till skollagens grundformulering: "Första kontakten tas inför hösten det år barnet fyller tre år", noterar förvaltningen att detta medför en ökad arbetsbörda för handläggarna som ansvarar för köhanteringen.

Denna mer frekventa och tidigarelagda kontakt med vårdnadshavare innebär att handläggarna behöver hantera fler ärenden per barn under en längre tidsperiod. Trots detta bedöms arbetsbördan i dagsläget vara hanterbar inom ramen för befintliga resurser.

Förvaltningen gör bedömningen att den generösare tillämpningen bidrar till ett stärkt barnperspektiv och ett ökat fokus på tidiga insatser, vilket väger upp den ökade arbetsinsatsen.

Punkt 3.5 – Förlängd svarstid för erbjudande om plats

Vid erbjudande om plats gäller idag en svarstid om fem kalenderdagar, vilket enligt de nya riktlinjerna föreslås förlängas till sju arbetsdagar. Förvaltningen vill uppmärksamma att den föreslagna förlängda svarstiden i praktiken kan innebära elva kalenderdagar om två helger infaller under perioden. Detta kan försvåra arbetet med att tillsätta uppsagda platser i tid, då svar från vårdnadshavare riskerar att dröja. I fall där en plats behöver tillsättas direkt vid uppsägningstidens slut, kan detta leda till att platsen står tom under en period om vårdnadshavare tackar nej sent eller inte svarar alls.

Förvaltningen föreslår att svarstiden i stället fastställs till fem arbetsdagar, vilket skulle möjliggöra snabbare hantering samtidigt som det ger vårdnadshavare tillräcklig tid för att fatta ett välgrundat beslut. Detta skulle också bidra till ett mer effektivt nyttjande av tillgängliga platser.

Punkt 4.3.1 – Ändring av vistelsetid

Förvaltningen delar bedömningen att en handläggningstid om 14 dagar är rimlig vid ändringar av vistelsetid. Däremot kan formuleringen ”omedelbart” i vissa fall vara svår att tillämpa i praktiken, särskilt om flera vårdnadshavare samtidigt begär omedelbara förändringar. Det kan i sådana fall påverka verksamhetens planering, inklusive personalens schemaläggning.

Förvaltningen föreslår att formuleringen i stället justeras till: ”Efter bedömning av verksamhetens kapacitet”, för att tydliggöra att snabba förändringar endast kan genomföras om det är organisatoriskt möjligt. Vidare bör uttrycket ”Om situationen så kräver” förtydligas, bland annat vem som ska göra denna bedömning. Det är angeläget att riktlinjerna inte lämnar utrymme för oklar ansvarsfördelning i frågor som rör bemanning och arbetsmiljö.

Toni Mellblom
Stadsdelsdirektör
Järva stadsdelsförvaltning

Jessika von Malmborg
Avdelningschef
Järva stadsdelsförvaltning

Bilagor

1. Riktlinjer för ansökan och placering i förskolan och pedagogisk omsorg i Stockholm stad
2. Förskoleförvaltningens tjänsteutlåtande- Riktlinjer för ansökan och placering i förskolan och pedagogisk omsorg i Stockholm stad
3. Regler för intagning och plats i förskolan och pedagogisk omsorg i Stockholm stad.

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Toni Mellblom, Stadsdelsdirektör	2025-05-30
Jessika von Malmberg, Avdelningschef	2025-05-30